

UDVARHELYVÁRMEGYE HIVATALOS LAPJA

SZÉKELY-UDVARHELY

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP

AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE, AZ ÁLTALÁNOS TANÍTÓ-EGYESÜLET ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egészévre 8 K. Félévre 4 K. Negyedévre 2 K. Külföldre egész évre 12 korona. Papok-, tanítók-, gazdasági egyleti tagok és közs. előjáróknak egész évre 6 K. a tanító-egylet tagjainak, közs. és körjegyzőknek 5 K. — Egy példány ára 16 fillér.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

BETEGH PÁL.

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szög minden szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések 6 fillér, többszöri közlésnél 4 fillérért közöltetnek. Nyílt-tér sora 1 K. Hirdetés és nyílt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen hetenkin egyszer: vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: **BETEGH PÁL** könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések és hirdetések intézendők. — Kéziratok vissza nem adtnak.

A székely-kérdéshez.

Az erdélyi róm. kath. státus tanácsának előadója, Pál István apát-kanonok a napokban Kézdi-Vásárhelyen időzött az odavaló róm. kath. gimnáziumnak nyolcz osztályu teljes intézetté való fejlesztése ügyében. A helyi viszonyok hatása folytán, hivatalos nagy elfoglaltsága mellett is időt talált, hogy a székely-kérdésről a „Székelyföld“ hasábjain elmondja nézeteit. Érdekes fejtegetéseinek eszme-menete a következőkben foglalható össze:

„Tagadni nem lehet, hogy nyomorúságban él a nép. Kevés a földje, annak terméséből nem igen bírja kiadásait fedezni. A szükségletek nagyon megsokasodtak, a jövedelmi források pedig ennek megfelelőleg nem szaporodnak. Kiadásai fedezésére kölcsönhöz nyúlt, azt nem fizette, adósságba keveredett. Ugy el van a nép adósodva általában mindenfelé, hogy fogalma sincs arról annak, aki a néppel nem érintkezik. Ez a legnagyobb baj, ami a székelyt nyomja. Amit munkájával keres, azt kamatba kell hogy adja és így nem győzi, váltót ad róla; váltóval el van árasztva az egész Székelyföld.

Ezeket a szomorú állapotokat mindenki tudja régóta. És mégis figyelmeztette valaki a népet? Óvta a könnyelmű adósságesinálástól? Senki! Sőt lehettek önzők, akik úgy vélekedtek, hogy az eladósodott embertől könnyebben lehet vásárolni. Nem volt a népnek jóakarója senki.

Hát a papság? Hiszen a pap a népnek atyja; az volt mindenkor, nemcsak a lelkiekben, hanem mindenekben. Ha a pap észrevette, hogy hívei közül ez vagy az rossz uton van, nem nyugodott, míg azt jó utra nem térítette. Tessék csak visszagondolni az öregebbeknek, hogy mi volt ennek-előtte egy faluban a pap?

Hát ma? Tudja Isten! kimondani sem igen merem, de mintha a papnak ma itt-ott nem lenne a kívánt hatása a népre. Hogy mi lehet ennek az oka (ha ez így van)? én azt nem tudom. Lehet, hogy mások a viszonyok; lehet, hogy a pap nem érintkezik oly közvetlen, nem foglalkozik annyit a néppel, a mint régen; lehet, hogy a népnek nincs meg a bizalma a pap iránt, mint a kinek a sokféle teher mellett is még ma is fizetnie kell a képét. De lehet egyében is az oka.

Az egész székely-mentési mozgalomnak az a gondolata, — nagyon helyesen — hogy a székely ne ingyen-pénzt kapjon, hanem munkát, hogy dolgozva keresse a pénzt. Csak-hogy neki való munkáról kell gondoskodni. A vasutépítés és vízszabályozás megmutatták, hogy az ilyen munkákat még nem igen tudta megkedvelni.

Az bizonyos, hogy otthon kell a székelyt erősíteni ősi fészkében és erre módot kell találni; az állam a saját érdekéből köteles ide vonatkozólag minden lehetőt megtenni. A megélhetés és erősödés forrásául szolgáló munkanemek, iparvállalatok és más alkotások mellett és még előbb a jelenleg rajtalevő terheken kellene könnyíteni. Legelső sorban a képét kellene levenni a nyakáról, az arányosítást és tagosítást beszüntetni, azokat új alapokra fektetni, úgy, hogy elegendő közhely biztosíttassék. Törvényileg kellene gondoskodni, hogy egy bizonyos mekkorású birtok és felszerelése ne legyen lefoglalható, arra ne lehessen végrehajtást vinni.

Elvi jelentőségű határozatok. A m. kir. föld-nivelésügyi miniszternek 1900. évi 19485. sz. ha-

„SZÉKELY-UDVARHELY“ TÁRCSÁJA.

„Jön a vacsut.“

— Irta: Beregszászy Árpádné. —

(A „Székely-Udvarhely“ eredeti tárczája.)

A természet szépségében gyönyörködni mindig lehet; de valódi szépsége csakis a hajnali órákban nyilvánul; a ki szép nyári hajnalt nem látott, az nem foghatja fel igazán, miért mondják hogy: a ki korán kel, aranyat lel. Isten tudja hányadikszor bámultam már a hajnal szépségét ezelőtt pár évvel és pedig azon a napon, melyről megakarok emlékezni, csakis a kupé ablakán gyönyörködtem aurorába. A vonat gyors sikamlása százszorosan tüntette előmbé a szép hajnalesillagot, minden telegraph oszlopnál elfödvén szemeim elől, hogy újra előbukkanjon, mint megannyi külön csillag.

A gőzös gyorsaságát csak vágyam előzte meg, mely engem kedves szülőföldembe a szép Hunyadvármegyébe volt viendő, hol édes anyám, testvéreim és rokonok családja várva-várta érkezésemet.

Egy kis állomáson a vonat egy percre megállott és az én fülkémbe egy szép fiatal asz-

szony egy két évesnek látszó szép kis gyerekkel és dadával beszállott; alig helyezkedtek le, a vonat fűtölt és megindult; ekkor a kis baba minden apropó nélkül felém fordulva tapsolni kezdett és elragadtatással kiáltotta: néni, néni! jön a vacsut! Én kezem feléje nyújtottam és a baba mintha mindég látott volna egész készséggel karjaimba jött.

— Mily barátságos kis gyermek — szoltam a mentegődő anyának, ki mindenképpen elakarta tőlem venni, hogy alkalmatlan ne legyen, de az aranyos baba nem ment a nénitől, sőt mindég várta megerősítését annak, hogy »jön a vacsut.« Nem alkalmatlan nekem higgye el, ellenkezőleg nagyon jól esik a ragaszkodás nyilvánítása, mert látja asszonyom ez a kedves kis angyal éppen avval ajándékoz meg, a mit legkevésbé élvezünk manapság: az őszinte szeretet nyilvánításával. A kicsike mintha érezné, hogy éppen a szeretet utáni vágy visz most vármegyémbe.

Déva tíz percz, hangzott a vonat megállással egyidejűleg. Bucsut kellett vennem kedves kis utitársamtól, kit a mama alig tudott tőlem elvenni. Aranyos, mindjárt jön a vacsut! pá, pá ismétlé és kis kezével bucsut intett felém.

Én pár napig élveztem a szeretet boldogító hatását és a kedves társadalmi életnek gyönyö-

reit, aztán vissza kellett térnem otthonomba, hol a szerető férj; de a szeretet nélküli társadalom vártak reám, vagy talán jobban mondva a társadalom nem is várt, nem is foglalkozott avval, hogy az acclimatisatiót érvényre juttassa; ki-ki magának, de semmit az idegennek.

Én azonban egy darab időre megszedtem magam szeretettel, mint a méh a mézzel és míg lelkem a kedves benyomások bölcsőjében ringott addig a »vacsut« elvitt az állomásig, honnan még három órát kellett feneketlen sárba, gúlbenőks le s fel kocsikázni egész hazáig.

— Oh! »vacsut« mikor jössz ide is, hogy követ hozz fertelmes utainkra — s hájték, midőn fogaim összeverődtek egyik kátyunak kikerülhetlensége miatt.

Hónapok elteltével egy májusi reggelen kertünkben meglestem egy fülemilét a hajnali órákban: kíváncsi voltam, hogy hová fészkel, melyik fának lombjai közül szál fel csattogása, mely olykor zokogásba átmenve szívembe nyilallott. Bármily elővigyázattal leskelődtem, a dalos észrevett és ijedten felrebbent.

Én mint a tetten kapott gyerek lassu léptekkel vonultam lakásunk felé, midőn egyszerre valami különös dübörgés zaja üti meg fületem.

Istenem mi lehet az?! Talán a konyha kéménye gyúlt ki? Bizonyosan!

Határozata: „A kihágási panasz tárgyát képező cselekmény helye és ideje és panaszolt felelőssége az elévülés kérdése hivatalból vizsgálendő.” — A m. kir. miniszterium 1901. évi január hó 11-iki tanácsában hozott határozata: „Gyógyszereknek tiltott elárúsítása miatt indított ügy elbírálása a kir. bíróság hatáskörébe tartozik.” — A m. kir. belügyminiszter 1901. évi 244. sz. határozata: „A kitiltási határozatban az időtartam mindig meghatározandó, mert a nélkül a tilalom megszegése nem büntethető.” — A m. kir. belügyminiszter 1899. évi 2605. sz. határozata: „Csak a 12 sáv-fokot meghaladó vajak nyilváníthatók élvezetre alkalmatlannak. Egyedül a vajnak magas sáv-fokából nem lehet következtetni a vaj romlottságára, illetve az egészségre ártalmasságára.” — A m. kir. közg. bíróság 1900. évi 5778. sz. határozata: „Az egyházak magtári tőkéje, habár annak kamata tanítói javadalmazásra fordíttatik, csak akkor mentes az illeték egyenérték alul, ha e célra tett alapítványokból keletkezett.”

Világnapló.

Junius 5.

E hó 3-án a magyar delegáció teljes ülést tartott. Ezen ülésen folytatták a közös hadügyi költségvetésnek s a hadügyi albizottság által beterjesztett indítványoknak tárgyalását. A bizottság elfogadta az új ágyukra kért hitelt, valamint a póthitelről szóló tetteket. Magyar-szláv szövetség eszméjét veti fel a »Národnoszt« a magyarországi szerbek lapja, az eizenaki pángermán hadüzenetre. A cikk a monarkia szláv népeinek a magyarsággal való szövetekezést, a hármasszövetségtől való elszakadást és Oroszországgal való szövetekezést hirdeti. (Eszünkbe jut a bárányszőrbe bujtatott farkas története. Szerk.) A képviselőház ma formális ülést tartott. Az elnök az ülés elején bemutatta a főrendiház üzenetét az 1902. évi költségvetés elfogadásáról. Szell Kálmán bemutatta a kvóta bizottság jelentését és ennek kapcsán a kvóta arányára vonatkozó törvényjavaslatot, Fejérvári Géza báró pedig a népfelkelők részére beszerzendő ismétlő fegyverekre vonatkozó törvényjavaslatot.

Angolországnak ünnepe van. Megkötötték és aláírták az angol-bur béke szerződése. Elvard király koronázási ünnepélyébe nem

Futásnak eredve a konyhában termék, felkapok egy ecetes üveget és így ellátva felrántom a kémény ajtót, benézek, semmi, csak a lassan felszálló füstgomoly.

Mi lehet az! A dübörgés mind közeledik. Ah! Istenem! bizonyosan világég lesz! Felszabadult a földgömbje kapcsaiból és most napközi útját veszítve gurulni kezd a végtelenbe cél-talanul! Mit tegyék?! Mit tegyék! Fellármázom az alvókat, hadd értesüljenek ők is a veszedelméről.

Kiabálásra nyílt szám táva maradt. Egy éles fütty váltotta fel egyszerre a nagy dübörgést. Minden világos lett előtttem. „Jön a vacsut” ismétlem halkán, a »Küküllő völgyi vonat«.

Tehát a »vacsut«!

És én megijedtem, pedig örömdenem kellett volna és azonnal öröme is vált ijedelmem, hogyne hisz a vonat oly sok hiányt fog pótolni. Lesznek jó utaink, jó közlekedésünk, kivitelünk, gyarapodik az intelligencia.

Bár csak egy kis szimpátiát is hozna ez a »vacsut«! Egy kis acclimatisáló erő! Akkor én is mint az az aranyos kis baba tapsolva borulnék a pályatestre és Brutusként a föld porát megcsókolva azt mondanám: csakugyan itt a »vacsut«!

szólnak bele többé a csata-ágyuk bömbölései. Hír szerint Krüger a béke megkötésének híre oly váratlanul lepte meg, hogy nem akart annak hitelt adni. Az angol királyt ez alkalomból valósággal elhalmozzák a fejedelmek gratulációi. Franciaországban kormányválság van. Waldeck-Rousseau miniszterelnök átadta Loubet elnöknek a kabinet lemondását. Az elnök híre szerint Brissont bizza meg az új kabinet alakításával. Lembergben sztrájkolnak a közműves munkások. A több ezerre menő tüntetők magatartása veszélyes. A zavargások megakadályozására néhány szakasz lovasság és gyalogos vonult ki. A sztrájkolók a vásárcsarnokot kifosztották. Kinában újra lázadnak a bokerek. Állítólag már kezdik a keresztény missziók pusztítását. A lázadók megfélemezése rendes kínai katonaságot küldöttek ki.

A közigazgatás egyszerűsítése.

Egy félhivatalos híradás szerint napok óta folynak a tanácskozások a belügyminiszteriumban a közigazgatási ügyvitel egyszerűsítése tárgyában. A szaktanácskozmány feladata közigazgatási eljárás egyszerűsítése és egységesítése szempontjából azoknak az általános és állandó jellegű szabályrendeleteknek átvizsgálása, melyek a vármegyei, városi és községi közegek közreműködésére vonatkoznak. Ezeket most megfelelően módosítják és gyűjteménybe foglalva kiadják. Továbbá a szaktanácskozmányon megbeszélnek azokat a gyakorlati intézkedéseket, melyeket a belügyminiszter életbe fog léptetni, hogy a törvényes hatáskörök épségben tartásával a vármegyei központi, a járási, a községi és körjegyzői, valamint a közigazgatási bizottsági és a gyámügyi ügyvitelt az egész országban egységesen szabályozza. Ennek a belügyminiszteri rendeletnek feladata, hogy az írásbeli eljárást kevesbitse, ellenben a felekkel a szóbeli és közvetlen eljárás érvényesüljön az egész vonalon. Az írásbeliség kiküszöbölése céljából kevesbiteni fogják az időszaki jelentéseket, kimutatásokat, nyilvántartásokat. Egyszerű és könnyen kezelhető nyomtatott irománymintákat (blauquet) állapítanak meg. Ezenkívül rendeleti úton intézkedés tételük, hogy a telefonhálózatot minél kiterjedtebb mértékben vegyék igénybe a közigazgatási gyors intézkedéseknél. Ebben a készülő ügyviteli szabályzatban megállapítják, hogy mi módon létesíttessék minden vármegyében egy hivatalos lap, melyben minden vármegyei szabályrendeletet és közérdekű határozatot közzé kell tenni. És ennek a közzétételnek az lesz a joghatálya, hogy az illető rendelet a lappéldány megjelenését követő 8 nap alatt kihirdetettnek, tehát kötelezőnek tekintetik.

A belügyminiszterium kodifikáló osztálya immár kidolgozta az egyszerűsítési törvény 32. §-ában említett összes ügyviteli szabályzatok részletes előadói tervezeteit, amelyek a maguk összességében bármelyik nagy közigazgatási reform életbeléptetési munkálataival egyenlő gyakorlati jelentőségűek. Öt terjedelmes munkát készült: 1. Vármegyei (központi és járási) ügyviteli szabályzat. 2. Ügyviteli szabályzat a községi és körjegyzők részére. 3. Ügyviteli szabályzat a közigazgatási bizottságok részére. 4. Gyámügyi ügyviteli szabályzat az árvaszék részére. 5. Gyámügyi ügyviteli szabályzat a községek és járások részére. Az említett ügyviteli szabályzatokban általános közigazgatási, valamint a gyámügyi ügyvitel az egész vonalon egységesen, vagyis az ország összes törvényhatóságaira és községeire vonatkozólag egyöntetűen van szabályozva. A belügyminiszter a kodifikáló osztály munkálatainak véglegesítése és az életbeléptetési rendeletnek a folyó év őszén leendő kiadására előtti, az előadói tervezeteket nagyobb szaktanácskozmány bírálata alá fogja bocsátani. E végből június hó folyamán a belügyminiszteriumban tartandó szaktanácskozmányon az összes

érdekelte szakminiszteriumok képviselőin kívül, az országgyűlésnek közigazgatási kérdésekkel foglalkozó szakerei, mindenik politikai párt köréből, valamint nagyszámu külső közigazgatási gyakorlati szakemberek: főispánok, alispánok, árvaszéki elnökök, főszolgabírák, községi és körjegyzők fognak résztvenni. A szaktanácskozmányok két részben fognak tartatni, az általános közigazgatási szaktanácskozmány június hó első felében (előreláthatólag június 12-ike táján) kezdődik, a gyámügyi szaktanácskozmány pedig június hó második felében (az első befejeztével) ül össze.

Tan- és nevelésügy.

A helybeli kő- és agyagipari szakiskolában az évről vizsgálatok tegnap kezdetüket vették s e hó 20-án és 21-én folytatódnak mindig d. e. 9-től 12 óráig és d. u. 3-tól 5 óráig.

A keleti kereskedelmi akadémiába (Budapest V., Alkotmány-u. 8. sz.) a beiratkozások az 1902-1903. tanévre folyó évi szeptember 9-én kezdődnek és naponta d. e. 9-12 óra között, szeptember 12-ig bezárólag tartatnak. Az oktatás tárgyai: a román, szerb, bolgár, orosz, török, arab, uj-görög; olasz, angol, francia és német nyelvek; továbbá a Kelet nép- és földrajza, vámügy és konzuli ügyek, közlekedésügy, jogi encyclopedia kapcsolatban a közjoggal és közigazgatási joggal, kereskedelmi és hiteltörvényhozás, közgazdaságtan és pénzügytan, kereskedelmi számtan és könyvvitel. Ezen tantárgyak anyaga két évfolyamra van felosztva. Rendes hallgatóknak az első évfolyamra azok vétetnek fel, kik a felső kereskedelmi iskola záróvizsgáját, illetve a gimnázium vagy reáliskolai érettségi vizsgát sikerrel tették. Rendkívüli hallgató pedig lehet mindenki, akinek az általa választandó tárgyak megértéséhez szükséges előképzettsége van. A tantárgyak elméleti oktatása rendszeres tanulmányi szemlék és utazások által nyer kiegészítést. Az utazások költségeit az intézet, illetve felettes hatósága fedezi. A rendes hallgatók 80 K évi tandíjt, a rendkívüli hallgatók pedig tantárgyankint minden heti óra után 10 koronát fizetnek. Előzetes fútdakozódások, valamint előjegyzés iránti kérelmek, mely utóbbiak csak a megfelelő iskolai bizonyítvány bemutatása esetén vétetnek figyelembe, az akadémia igazgatóságához intézendők a fennebbi címre.

A helybeli róm. kath. leánynevelő és tanintézetben a tanévi vizsgálatok június 18-án veszik kezdetüket s folytatólagosan 19. és 20-án tartatnak meg naponta d. e. 8-12 és d. u. 3-6 óráig. E hó 21-én d. u. a záró-ünnepély és 22-én reggel hálaadó istentisztelet lesz. Az érdemsorozat felolvasása, valamint a jutalmak kiosztása minden osztályban a vizsgálat után fog történni.

Iparügyek.

Nyílt levél a szerkesztőhöz.

Szekely-Udvarhely, 1902. máj. 28.*

Tekintetes szerkesztő ur!

Becses lapjának f. évi 21-ik számában örömmel olvastam a helybeli Hitelszövetkezetnek Ipari és Gazdasági Hitelszövetkezetté leendő átalakítása érdekében tartandó rendkívüli közgyűlése megtartásáról. Én, mint igaz hive ezen nemes célnak, egy pár sorban óhajtanám megemlíteni nehéz és alig-alig viselhető ipari megélhetésünket, ha becses lapjában egy kis teret nyitana annak közlésére.

A csizmadia iparról írok és kötelességemnek tartom megjegyezni, hogy Székely-Udvarhelyen kétféle csizmadia iparosok vannak, u. m. *társulatiak és társulaton kívüliek*: azaz iparjogosok; utóbbiaknak száma közel 30, kik arra vagyunk utalva, hogy *készítményeinket nyereségre kell eladjuk és így fáradságos munkánkon alig kapunk annyit, a miből élni tudjunk és viseljük a reánk eső költségeket. És még azon reményünk sem lehet, hogy ilyen*

*Múlt számunkból térszűke miatt maradt ki. Szerk.

üdös intézmény létesítéséről kellően értesüljünk, mert ezeket csakis társulatokkal tudatják és azok által intézik is el.

Én is egy társulaton kívüli iparos vagyok, de nem azon erős elhatározással, mintha nem is akarnék soha társulati tag lenni; csak anyagi helyzetem nem engedte ez ideig. Hanem azért éppen olyan, sőt még talán odaadóbb figyelemmel kísérek minden olyan intézkedést, a mely sanyaru megélhetésünkre változtatni akarna. A mint látom — az idő elérkezett: csak ember kell hozzá! De mi lesz akkor, ha az emberek — a valódi iparosok, azaz a társulati tagok, egyszerűen még csak meg se hallják? (Jól vélekedett. Ezidőszerint csakugyan siket fülekre talált az ideális szép cél érdekében kifejtett proklamáció. Szerk.) mert tesszik tudni *soha vagyunk*, de azért mégis nagyon, *de nagyon kevesen vagyunk, kik az általános boldogulás hívei vagyunk*.

Többen vannak közöttünk, kik a „Székely-Udvarhely“-ben sokkal szívesebben olvasnák, hogy N. N. csizmadia megőrült; vagy tizenet eltávoztott innen, mert itt tanonezot tartani 60 koronáért szabad és így tovább, a míg számunk annyira apadna, mint a fazekasoké; akkor talán székely testvériséggel mi is egyakaratra jutnánk és meglátnók a közös boldogulás útját!

Addig is, míg ez bekövetkeznék, tisztelettel kérem becses lapjának legközelebbi számában felvilágosítani arról, hogy mi iparjogosok, hogy és miként, avagy egyáltalán lehetünk-e tagjai a létesülendő Ipari és Gazdasági Hitelszövetkezetnek?... (Kérdésére mult számunk szerkesztői üzeneteiben találja válaszunkat. Szerk.)

Egy iparos.

Jooste bur vezér Segesvárt.*

— Irta: Egy bur-barát. —

A városház nagytermét még nem láttam soha oly zsufoltan, mint május hó 22-én. Ember-ember hátán, mindenki nagy örömmel és reménnyel várta Jooste bur vezér előadását. Igaz, hogy manapság nem lehet igazságszerető embert találni, ki nem érezne a szegény burokkal, ki ne rokonszenvezne avval a derék néppel, mely szabadságért, hazáért már több év óta küzd és mindent feláldoz: életét, vagyonát, szabadságát!! Legnagyobb érdeklődéssel és valódi rokonszenvvel követi az egész művelt világ a buroknak szabadságharczát.

Igy nem is volt csoda, hogy Jooste előadására — ki most egész Európát beutazza és az elszegényedett bur családok javára előadásokat tart — nagy közönség gyűlt össze, hogy közvetlenül hallhassa a burok sorsát, a háboru keletkezési okát és lefolyását, hogy egyuttal bár csak csekély összeggel hozzájáruljon az angol szolgáltságba esett és halálra kintzott burok, valamint az ugynevezett „gyűjtő-fogoly táborban“ elhelyezett asszonyok és gyermekek rettenetes sorsuktól való megszabadításához.

Az előadás a szó legszorosabb értelmében érdekes volt és a közönség nagy figyelemmel hallgatta végig. Legelőször is röviden ismertette meg a közönséget a burok történetével, elbeszélte, hogy a burok 80 évvel ezelőtt régi hazájukat ott hagyták és a tengeren túl, hol a kaffereken kívül más emberek nem laktak, a távol fekvő Afrikában új hazát szereztek maguknak. Mindenestől, családdal, vagyonnal vándoroltak ki és Transwalban telepedtek le. Nem volt ott ház, nem volt a művelődésnek legkisebb nyoma, erdő, pusztaság, vadáság mindenütt, a merre a szem látott!

Itt telepedtek le azon célból, hogy szabadok legyenek. Valódi szabadok is voltak, művelték a földüket, építettek házakat, választottak maguknak egy elöljárót és éltek békességben és

egyetértésben. A jelszó az volt és ahhoz minden bur ragaszkodik: „Szeresd a felebarátodat, mint tenned magadat!“ Ime, a viszonyok változtak!

Mikor a burok rájöttek, hogy földükben arany és gyémánt van elrejtve, lépten-nyomon már egy angolra léptek. Hiszen jól tudjuk, hogy az angol mindig ott található, hol arany- és gyémántról van szó.

Azon ürügy alatt, hogy a műveletlen burokat művelt és civilizált embereké tegyék okul használták arra, hogy minél gyakrabban avatkozzanak dolgukba. Nem törődtek a burok műveltségével, hanem igenis törődtek aranyukkal és gyémántjukkal. Azt mondja Jooste: „Mi nem kértünk se az angol műveltségéből, se az angol kereszténységből“. Nagyon sajnálja Jooste, hogy Európa a burokat sokszor ártatlanul és igazságtalanul elítéli, mit annak köszönhetnek, hogy az angolok Európát a burokról informálták és róluk hamis híreket híreszteltek, hogy ezáltal megbélyegző eljárásukat szépítsék.

Előadásának első részét avval fejezte be, hogy a hölgyeket felkérte, miszerint a képes levelező lapokat és a bur háborúról szóló röpiratokat a közönségnek eladni szíveskedjenek, mely kérelemnek a hölgyek nagy készséggel eleget is tettek.

Rövid szünet után folytatta előadását és áttért a bur háborúra. Először is a burok életmódjáról szólt, mely a miénktől egész különböző. A gyermekek fiatal korukban önállóságra és nagy kézi ügyességre szoktattatnak, mert minden gyermek hivatva van saját életét védeni. Ha reggel az iskolába mennek nem lehet tudni, hogy vajjon egyáltalában visszajönnek-e, vagy a vadállatok és a kafferek nem ették-e meg? Minden gyermek revolvert viszen magával és mikor beszélni kezd, akkor már löni is tud. Ilyen humoros párhuzamot húzott a burok és a mi életünk között. Nálunk mindenről gondoskodva van, minden szegleten áll egy rendőr, hogy életünket védje és a közbiztonságra felügyeljen, mindenütt hoi a bejárat tilos és veszedelmes, fel van függesztve egy tábla, melyre rá van írva: Tilos a bemenet. Este lámpák égnek, hogy az ember úgy lásson, mint nappal. Transwalban ilyes valmit nem lehet találni. Szükséges, hogy mindenki úgy cselekedjék és óvatosan járjon el, hogy kárt ne szenvedjen, hogy neki baja ne történjék.

És így nem csoda, hogy a burok nagy ügyességgel, nagy bátorsággal bírnak, ami ebben a háboruban nagy előnyük, melyet addig fognak folytatni, míg csak egy bur még él és ami — azt véli — a győzelmüket is biztosítja. A háboru módjáról szólván, megmagyarázta, hogy minő okból lehetetlen a buroknak európai háborut kezdeni: „Mi nem voltunk — mondja Jooste — soha katonák, nem mentünk hadiskolába, azért így kell küzdjünk, a hogy küzdünk“. Nagyon érdekes volt az előadásának az a része, melyben a háboru egyes részleteit elbeszélte, melyek mind arról tanuskodnak, hogy a burok mennyire jártasak a harcászat terén és milyen ügyes, eredeti módon adtak kifejezését ezen tudományuknak a gyakorlatban.

Jooste maga is hosszú ideig a burok mellett küzdött, parancsnok volt, de fogságba esett, melyből szerenczésen megszabadult. Itten meg kell jegyeznünk, hogy nagyon sajnáljuk, hogy ennek elbeszélését egészen mellőzte.

Magától a háborútól — Jooste szerint — a bur nép nem várhat rosszat. Eddig nagy nehézségekkel küzdött, a helyzete kényesebb volt, mint most, de Istennek hála ez megváltozott. A lovakat Magyarország, a burgonyát Németország, a szamarakat Amerika szállítja nekik, erről nem kell gondoskodni, ezt mind az angoloktól veszik el.

Igy biztos reményük van, hogy az Isten, ki

a gyengékben is hatalmas, őket nem hagyja el és egyszer felvirrad az igazság napja is hazájukra, a melyért már évek óta magukat nem kímélve küzdenek.

Szép és igen sokszor humoros előadását Jooste azzal fejezte be, hogy: a győzelem a burok részén lesz, mert ők nem küzdenek dicsőségért és jutalomért, hanem küzdenek és halnak hazájuk és népük szabadságáért.

A véres háboru, amelynek annyi derék hős esett áldozatul, ma már a történelem lapjaira tartozik. Még nem lehet ugyan megírni a háboru általános történetét, de az alábbiakban adjuk a háboru kiemelkedő mozzanatait időrendben:

1899. október 3. A boerok ultimátumot küldtek az angoloknak, hogy az uitlanderek miatt keletkező minden vitás ügy terjesztessék döntő bíróság elé és Anglia vonja vissza Transvaal határaitól a csapatokat. Október 10. Anglia nem fogadja el az ultimátumot. Október 11. A boerok Natalba bevonulnak. Október 19. Symons tábornokot Glencoe mellett megverik a boerok és ez Ladysmithbe visszavonul. Október 20. Nicholsonnek mellett a boerok elfognak egy angol csapatot. Október 31. Buller a Fokföldön partra száll. November 21. Viktoria királynő elhatározza, hogy a Dél-Afrikában harczó katonáknak esekoládé küld ajándékba. November 23. Methuen Belmon mellett győz. November 25. Methuen Eulin mellett győz. November 29. Methuent a River folyó mellett megverik. December 11. Magersfontain mellett Methuert megverik. December 15. A boerok Buller felett Colenso mellett fényes győzelmet aratnak és az angoloktól 11 ágyut vesznek el.

1900. január 10. Roberts lord és Kitchener lord Fokföldre érnek. Január 24. Buller Spionkopnál súlyos vereséget szenved. Február 8. Vaal Krantznál ismét megverik. Február 18. Roberts lord Jacobsdal mellett 150.000 emberről bekeríti Cronjet, akinek vezérlete alatt 8000 ember áll. Február 27. Cronje 2300 emberével megadja magát Paardebergnél. Február 28. Ladysmith felmentése, ezáltal a boerok helyzete válságossá lesz. Március 13. Bloemfontaint elfoglalják az angolok. Május 18. Mafeking felszabadul a boerok ostroma alól. Május 27. Roberts lord átlépi a Vaal folyót. Május hó 28. Az Oranje szabdalam annexiója. Május 31. Johannesburg megszállása. Január 5. Az angolok bevonulnak Pretóriába és kiszabadítják az ott levő négyezer angol fogoly katonát. Julius 30. Prinsloo boer tábornokot Jourisberg mellett elfogják ötezer emberével együtt. Augusztus 23. Dalmametha mellett a boerok vereséget szenvednek. Augusztus 26. Belfast mellett újabb vereség. Szeptember 20. Roberts lord kijelenti, hogy a háboru be van fejezve és a boerok közül már csak néhány „portyázó boer bandita-csapat és az idegen zsoldosok harczóinak“. Október 20. Krüger elnök a németalföldi „Gelderland“ hadihajón Európába menekül. December 11. Roberts lord elulazik Dél-Afrikából és a hadvezérletet Kitchener lord veszi át.

1901. május 30. A boerok Blakfontain mellett fényes győzelmet aratnak. Augusztus 6. Lord Kitchener híres proklamációját, amely szerint mindazok a boer vezérek, akik szeptember 15-éig meg nem adják magukat, Dél-Afrikából örökre száműzetnek és javaik elkoboztatnak. Augusztus 20. A boerok Uniondale mellett győznek. Szeptember 20. Moedvill mellett a boerok győznek. Október 11. Lotter boer parancsnokot agyonlövik. Október 12. Skeepers boer parancsnokot elfogják.

1902. január 30. Kuyper holland miniszterelnök följánlja Németalföld közvetítő szerepét. Február 10. Devett áttöri az angol gyűrűt. Február 28. Klersdorp mellett a boerok teljesen szét-

* Mult számunkból tért hiány miatt maradt ki. Szerk.

verik az angolokat Március 6. Kemp és Delarey Maribogotnál megsemmisítik az angol haderőt. Március 9. Az angolok Tweebosck mellett csatát vesztenek és Methuen lord is fogságba kerül. Március 17. A boer delegátusok Schalk-Burger elnöklésével megkezdik a béketárgyalásokat. Május 31. A békepontokat aláírták.

Egyházi élet.

„Konfirmációi emlék.”

(Irt: Demeter Dénes h. karácsonfalvi unitárius lelkész. Megjelent — mint ízbizományosnál — Beleghe Pál könyv- és újságkiadó vállalatában — Székely-Údvárhelyen — 1902 ben. Ára füzve: 60 fillér; diszes, aranyozott vászonkötésben: 1 K 20 fillér.)

(Folyt. és vége.)

E történet kivonat — jelen mű keretében — az által nyer különösen értékben s válik lendületessé, sőt emelkedetté is helyen-helyen, hogy szerző minden fejezetnek végén, néhány szóban, buzdító hangú tanulságot von az eseményekből. Így például ott, ahol a XVII. század végén élt hívőknek templom- és iskolaépítésben nyilvánult buzgósága van leírva, igen szépen, épületesen int a következőkben:

„Azért édes gyermekem, valahányszor megállasz hitednek egy-egy temploma vagy iskolája előtt, azokat úgy nézd, hogy ennek és annak minden követ őseid verejtéke öntözte. Nem holt kövek és téglák azoknak alkotó Tészei, hanem megannyi unitárius élő szív; minden dobbanásával arra emlékeztetve téged, hogy becsüld meg ezeket és úgy védj mindent minden porszemét, mint apáidtól nyert drága örökséget!”

Nem különben emelik a történet hatását azok a külön — lapokon e történet egyes részei közé beillesztett — képek, amelyek az egyháznak több jelesét, jelenből és múltból, pár nevezetesebb iskoláját és templomát s néhány történelmi emléket ábrázolják. (Ezek között van a jelenlegi püspöknek és főgondnoknak; továbbá Berde Mózsának. Brassainak arcképe; egy kép Déva váráról, erről az unitárius kálváriáról; továbbá „Dávid Ferencz, a nagy apostól a tordai országgyűlésen” című.)

Hasonlóan épületes tanulságokkal fűszerezi szerző azt a részt is, amelyben a hitelvek, szertartások és ünnepek vannak leírva. Ezek közül gyakorlatias irányánál fogva méltán érdemelnek említést a következők: „Megjegyezzük, hogy templomainkban egy hívőnek sincs külön, kiváltságos helye. Isten és önmaga ellen vétezik az, ki az ülőhelyek és székek fölött másokkal perlekedik.” És ismét: „Más felekezetek ünnepeinek megtartása reánk nézve nem kötelező és így saját magunk ellen vétezzünk, midőn eleget akarva tenni a régi babonás hagyománynak, téltelenségben, kártyázásban, tivornyázásban segítünk más vallású testvéreinknek is ünnepelni stb.”

Az ünnepek, szertartások, hitelvek leírása után, felsorolva időrendben az unitárius egyház összes püspökeinek és főgondnokainak nevét, egy az ajánláshoz hasonló alapossággal, s szívhez szóló közvetlenséggel írott zarszó- és megáldással fejezi be szerző könyvecskéjét.

Mindent összevéve — bár nem lehet tagadni a műnek némely fogyatkozásait és hiányát, amelyek közül néhány magyartalan kifejezés, több nyelvtani és mondat szerkezeti hiba, s az imák közül egyikben-másikban egy-két, pongyolaságánál fogva oda nem illő kitétel, köznapias kifejezés szembeötlő különösen — azt mondhatjuk, hogy igen sok építő hatású elem van e könyvben s nemcsak hogy megfelel a kitűzött célnak, de azokon kívül, a kiknek első sorban szánva van, másokra is buzdító hatású lehet. Miért is jó lélekkel ajánlhatjuk az unitárius papok, tanítók és szülők szíves figyelmébe.

S ha szerző — mit adjon Isten — a második kiadáshoz való bővítés és javítás alkalmával még egy rövid *erkölcstan* részt is illesztene művébe, amelyben egy figyelmet lekötő alakban, szívhez szóló hangon írott, alapos vezérlő kalauzt is nyújtana az élet nagy útjára, akkor éppen semmi sem hiányoznék művének teljességéből.

Ürmössi Károly.

Irodalom.

Hollandia fénykora. Minden nemzetnek értéke az emberiség kifejlődésének tett szolgálatától függ. A legkisebb országok, melyek nagy szol-

gálatot tettek az emberiség kifejlődésének, bevették nevüket az emberiség történetkönyvébe. Görögország már régen elpusztult, de műveltsége ma is él, mert a görög nép élete beolvadt az emberiség szerves kifejlődésébe. Tyrus és Veneze már csak árnyékaik lettek régi önmaguknak, de Veronese képei, a doge-palota csodálatos művészi hangulata még ébren tartják Veneze fénykorát s a piazzára még mindig azzal a tisztelettel lépünk, mint mikor az aranyos Bucentoro szállt ki az Adriára s ormáról a doge arany gyűrűt vetett a habokba, eljegyezni a tengerrel a tenger szép királynőjét, Venezt, a tenger álmát, Olaszország legszebb leányát. S fönt Északon egy kis ország éppen így irta be nevét az emberiség történetkönyvébe. Van Ostade csodálatos művészete megrögzítette Hollandiának a fénykorát. A politikai Hollandia szenvedhetett vereséget, gyászt és baltörténeteket, a művészi Hollandia mindig azon a fokon maradt, a hova Rembrandt, Rubens, Van Dyk emelte. Hollandiának egyszínű földje ködös levegője és szürke ege művészi témává lett, a holland mesterek tájképein. Erről a fényes korról szól a Nagy Képes Világtörténet most megjelent 159. füzet. A 12 kötetes nagy munka szerkesztője Marczali Henrik, egyetemi tanár, ki egyúttal a kötet írója is. Egy-egy kötet ára diszes felbőrkötésben 16 korona: füzetenként is kapható 60 fillérével. Megjelen minden héten egy füzet. Kapható a kiadónál (Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság Budapest, VIII., Üllői-ut 18 sz.) s minden hazai könyvkereskedés útján, havi részletfizetésre is.

Különfélék.

— **Eljegyzés.** Hegyi Péter homoródszentmártoni ev. ref. pap jegyet váltott Gyarmathy Mariskával, özv. Gyarmathy Károlyné leányával városunkban.

— **Városunk képviselőtestülete** e hó 4-én d. u. és folytatólag 5-én d. e. Szakáts Zoltán polgármester elnöke alatt tartotta meg évi II. rendes közgyűlését, melyben felhatalmazták a városi árvaszéket, hogy tekintettel a mostoha gazdasági viszonyokra, az árvai adóssággal szemben a törke és kamat befizetéseknek méltánylandó esetekben a szabályoktól eltérhessen és haladékokat adhasson. A bárompicztéren eddig ingyenesen történt szeszes italok árusítását bizonyos megállapítandó díjhoz kötik. Gyerkes Mihály tünitónak 200 K tiszteletdíjat adnak. Az önk. tűzoltó-egylet 1900. évi zárszámadását 4466 K 16 f bevéttel és 451 K 90 f hiánnyal jóváhagyták. Törültek 1873 K 61 f felhagyhatlan pótdótt. A székely kongresszusnak városunkba való tartását kéri a r. bizottságtól. Fiedler János lengyárosnak egy fiókraktár építésére kért 50 □-öl hely ingyenes átengedése iránti kérelmét elutasították. Spányik József drnak a vágóhíd melletti kaszából □ ölenként 5 K-ért megfelelő helyet átengednek. Ezeken kívül több kisebb jelentőségű ügyet tárgyaltak.

— **Veress Sándor** a m. kir. operaház volt tagja, az országosan és a külföldön is kiválónak elismert magyar baritonista, 3 esti vendégszereplésre kitűnő daltársulataival tegnap városunkba érkezett és első művészestélyét a Koronai-kertben már nagy sikerrel megtartotta. A jeles társaság a nyarat Erdélyben tölti és beutazza a Székelyföld előkelőbb városait és fürdőit. A tegnapi estély után kevés mondanivalónak van; Veress Sándor és daltársulata dicséretre felül áll; mindenkit magával ragad. Közönségünk bizonyára kitűnteti a nagy művészt és hátralévő előadásait is méltó pártolásban fogja részesíteni. Másfelől Sándor István vendéglős szintén elismerést érdemel, hogy ily kiváló művelőzet birtokába juttatja közönségünket.

— **A helybeli Hitelszövetkezet** átalakulása céljából e hó 1-ére összehívott rendkívüli közgyűlés — a megjelent tagok számának elégtelensége miatt — nem volt megtartható. Hogy kevesen voltak jelen, annak egyrészt a teljesen indokolatlan ellen-akció, másrészt pedig a hétfői országos vásárra való készülődés volt az oka. A hitelszövetkezet igazgatósága az újabb rendkívüli közgyűlés összehívását f. évi szeptember első felére határozta. Azonban a szövetkezet tagjainak egyrésze úgy vélekedik, hogy sokkal célszerűbb volna már július hó első felében megtartani a közgyűlést. Nehogy a távolra kitolt határidő miatt a meglevő lelkesedés lanyhuljon. Ugy értesülünk, hogy az alapszabályok értelmében tíz tag aláírásával ilyen értelmű indítványt fognak az igazgatósághoz benyújtani.

— **Műkedvelői előadást** rendeznek e hó 15-én a Rezalja vidéki műkedvelők Sükő községben az iskola javára. Előadás után táncestély lesz.

— **A székely kongresszus.** A székely kongresszus előkészítő bizottsága csütörtökön délután három órakor ülést tartott Budapesten a Köztelék első emeleti tanácskozási termében. A tanácskozás, melyen Bedő Albert országgyűlési képviselő elnökolt s a melyen számos vidéki tag is részt vett, a kongresszus helyül Tusnád fürdőt jelölte ki s annak idejét 1902. aug. utolsó napjára tűzte ki. Az értekezleten jelen voltak: Györffy Gyula dr, Neuman Armin, Ugron János, Fejér Antal, Molnár József, Sándor József, Sebess Dénes országos képviselők, Fröster Géza, Balás Árpád és Budai Barna az OMGE részéről, a marosvásárhelyi Székely-Társaság képviselőiben László Gyula és Sárkány Miklós, továbbá Jancsó Benedek, Benedek Elek és Borszéki Soma. Az értekezlet a délután késő óráiban ért véget. A kongresszuson a mezőgazdasági részt Szilassy Zoltán, Barabás Endre, Füredy Lajos és Gáspár Antal, az erdészeti kérdéseket Gyöngyössi Béla erdőfelügyelő, a bányászatot Andreics János bányagazgató, a birtokpolitikát Sebess Dénes dr, a telepítést Máthé József, a tagosítást Intze István, a végrehajtási kérdést Sárkány Miklós dr, az arányosítást Kelemen Ádám, a székely földhitelintézet kérdését Hegedüs Loránt dr, a takarékpénztárak ügyét Bedő Sándor dr, a kis és középbirtokosok ügyét T. Nagy Imre, a hitelszövetkezetek szervezését Seidl Ambrus adja elő. Az Erdélyi Magyar Közművelő, dési Egyesület részéről Szádeczky Lajos dr, Kozma Ferencz, Balogh Pál, Pál István, Nagy Károly-Masnyik Gyula, Boros György dr, Jancsó Benedek dr, ifj. Gödri Ferencz, Székely János, Deák Lajos, Borbély Sámuel, Lakatos Mihály, Kovács Dániel, Killényi Endre, Máthé József, Csernátoni Gyula dr, Sipos Samu, Nagy Sándor dr és Koós Ferencz adják elő különböző közművelődési és közegészségügyi kérdéseket. A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara felkérésére az ipari, kereskedelmi, értékesítési és közlekedési ügyeket Siklody István, Szakáts Péter dr, Spaller József, Orley János, Solt Adolf, Stodola József, Bürger Albert, Fekete Jakab, Horváth János dr, László Gyula, Schwarcz Zsigmond, Urmánczy János, Köllő János, Molnár József és Inecz Kálmán adják elő. A kivándorlási kérdés, valamint a turiztika és fürdőügy előadói Buday Barna, László Gyula, Barabás Endre, Zakariás János dr, Hankó Vilmos dr, Sárkány Miklós dr és Papp Sándor lesznek. A csángó-kérdést Hermann Antal ismerteti.

— **Az udvarhelyi Dávid Ferencz** fiókegylet Homoród-Keményfalván e hó 19-én tartja közgyűlését, melynek tárgysorozatát jövő számunkban közöljük.

— **Székelykereszturi Székely-Társaság** csütörtökön este tartotta rendes összejövetelét. Legfontosabb tárgya volt Fodor István és társai n. galambfalvi lakosoknak azon bejelentése, hogy Muzsna határában 54 százalékos barna szenet kaptak nagyobb mennyiségben. Az előfordulási helyen már 18 zárt kutatómánt nyitottak. A részletes kutatás megejtése céljából egy ingyenes állami geológiai vizsgálat engedélyezéseért a földmívelési kormányt megkeresi a társaság a budapesti testvér társaság útján.

— **A helybeli kir. főreáliskolában** e hó 14-én kezdődnek az év-végi nyilvános vizsgálatok s folytatólag 16., 17., 18., 19., 20., 21., 22., 23., 24-én tartatnak meg. 22-én d. u. 3 órától az összes tanulók tornavizsgálata, 28-án a VIII. oszt. végzett tanulók szóbeli érettségi vizsgálata; a magánvizsgálatok pedig e hó 14. és 16-án lesznek. Az iskolai év bezárása 29-én d. e. 10 órakor lesz a tornacsarnokban. Mindezekre a t. szülőket és érdeklődőket tisztelettel meghívja az igazgatóság.

— **Vizbefutó tanuló.** Kovács Károly plojesti illetőségű, a helybeli ev. ref. kollegium II. oszt. tanulója e hó 5-én több társával az iskolai szigorú tilalom ellenére fürdeni ment a Szabó Ferencz gátjánál a Nagy-Küküllő folyóba befutott. Holt testét másnap reggel Benkő Sándor koll. szolga találta meg a nevezett helyen. A ki diák temetése tegnap délután általános részvét mellett, a melyen sujtott szülők jelenlétében volt városunkban.

— **A magántisztviselők Otthona.** Budapesten az elmúlt héten Kovács Gyula dr. kir. tanácsos alelnök vezetése alatt rendkívüli közgyűlést tartott, melyben Feilitzsch Arthur báró cs. és kir. kamarás, orsz. képviselő egyhangulag, nagy lelkesedéssel az egyesület elnökének választották.

én
az
n-
án
te-
vi-
is
öt
p-
fy
ér
é-
r-
s-
ló
e-
e-
n-
n,
az
ő,
a
é
si
e-
ő
r.
ll
,
a
y-
k
s
i
s
s
-
t
,
r
ő
,
ő
ő
r
t
i
a
a
t
e
k
l
a
s
-
n

— **Tanulmányi kirándulás.** A következő 30-
kat vettük: A székelykereszturi unitárius gym-
nasium 30 növendéke dr Szolga Ferencz, Gálfalvi
Imre és Csiky István tanárok vezetése mellett
június hó 19—25 közt hat napra terjedő tanul-
mányi kirándulást tett, mely idő alatt megtekin-
tettük Erdély keleti részének történelmileg és geo-
logiailag nevezetesebb pontjait, s átlépve a ma-
gyar határt, egy egész napot román földön Szi-
gyetváron töltöttünk. Az egész vidék felseges, meglepő
szép. Az égig nyúló rengeteg sziklahegyek eszünkbe
emléktették, hogy mily elenyésző semmiségek vagyunk
a természet nagykötésai mellett. Csodálva néz-
tük a román királynak pár millió értékű, sokhelyt
színező színes falu, ujonnan épült templomát, miután
jól eső örömmel léptünk vissza a magyar földre.
Érthető ama tudattól, hogy ha szépet és haszno-
sat akarunk látni, akkor nem szükség nekünk ide-
genbe mennünk. Megnéztük Brassó nevezetessé-
geit s a város mellett emelkedő Czenk tetejé-
ről körülnézve, fölidéztük lelkünk ölében a rég letűnt
geológiai idöket és korokat, midőn még az aran-
kalászt termő „Barezaság“ rónáin tenger hullám-
csapkodtak, melynek csak az Olt áttörésén törté-
lecsapolása után alakult meg a mai arculat.
Három nap fáradságait pihentük ki Brassóban.
Negyedik nap reggel vonatra ülve Köpeczen
szállottunk s megnéztük a köszenbányát. Be-
néztük a tárnákat, megismerkedtünk a köszen-
képződésével, rövid visszapillantást vetve ama-
nyakra, melyeknek az itt található lignit szer-
kezetü képződménye. Innen Baróthon át Vargya-
ra érkeztünk, hol unitárius hitrokonainknál szíves
fogadtatásra találtunk. Reggel felpakolva indul-
tunk az almási barlanghoz, dr Szolga Ferencz t-
anár vezetése alatt bejártuk annak üregeit, s
megismerkedtünk ennek, valamint az egész Har-
ghegylánczat képződésével, a vulkáni közet-
ek azok létrejöttével kapcsolatos források
lekezelésével és egyes földrajzi fogalmakkal.
Homoród-Almás községbe értünk, hol a var-
gasi hasonló vendégszeretetet élveztük. Regg-
el indulunk és Szentkeresztbánya nevezetes
hámarát megtekintve Oláhfaluba érkeztünk
közös ebédben részesültünk. Délután elindul-
tunk Homoród-fürdőre át Székely-Udvarhely felé
érkeztünk, hol a vasuti „Erzsébet szálló“-ban vig-

— **Öngyilkosság.** Bétai Szélyes Ilona Bögözben az Ugron János gátja alá beleölte magát a vízbe. Tettét gyógyíthatatlan betegségével hozták kapcsolatba.

Választmányi ülés. Az udvarhelyvármegyei gazdasági egyesület. Szám 177—1902. Meghívó. Az „Udvarhelyvármegyei Gazdasági-Egyesület” folyó hó 10-én d. u. 3 órakor a vármegyeház kistermében ülést tart, melyre a választmány tagjai

legnagyobb fény mindenre!

Mozsarágyu lövések jelzik a nagy Király indulását, harangzugas kiseri lépteit, s az őt látni vágyó szemek már megpillantják a kath. leányiskola szegén a diadal-lobogók és zászlók nagy sokaságát, melyek közeledtével egyszersmind ujjember-áradat ékeli be magát a várakozó tenger nép közé, mint a nagy király előhírnökei; pedig még sokkal többen vannak, kik követik őt. De hol van Ő, kiért mind e nagy fény és pompa kifejtve? hol van Ő maga? . . . Im ott jönnek udvarának tisztszei, több mint 20-an a diszbe-öltözött papok, ott hintegetik utját a főnöknő által gondosan vezetett fehér angyalok . . . Akarod ismerni, hogy ki Ő? — Nézz fel a mennyezetre, ott látod a mennyei Atyát, a mint lenéz és szól (miként ott írva van): „Hic est Filius meus dilectus“. „Ez az én szereltem Fiam“. Isten Fia tebát Ő, ki ott ül élővirágokkal körülövezett arany trónusán; az a kis ostyaszín, melyről Ő mondá: „Ez az én testem“. Mely hittet magasztalja Őt az ének: „Ámbár nem látok mást, mint csak kenyeret, de már Isten szava hangzott a felett; — ki a nagy világot teremtetle — annak szent igéje testté tette“. Igen, mert köztünk akar lenni mindörökké: „Ime En veletek maradok — ugymond — minden nap a világ végezetéig“. Ő az, kit köritenek diszbeöltözött szolgálai a papság; Ő az, kiért mind e nagy

* Felkérés folytán szóról-szóra közöljük ezen czik-
kelyt. Szerk.

6. oldal

ingőz, mert utóajánlatok, vagy táviratok fi-
vetetni nem fognak,
sajátkezüleg aláírt ajánlatokban kiteendő
neve, lakhelye, polgári állása to-
lattevő tisztán és minden kétséget kizáró
kitekintő tisztán és minden kétséget kizáró
számokkal és betűkkel azon egységár, a
számokkalkuláció költségvetés összegének ala-
t az ajánlati költségvetés összegének ala-
ele mellett a vállalkozó egy ház föld- és
munkájának elvégzésére magát kötelezi.
végül, hogy ajánlattevő a tervet, az ál-
és részletes építési, valamint szerződés
leteket — melyek alulírott hivatalnál bete-
tők — nemkülönben a helyi viszonyokat

Ajánlatok nemcsak az összes házakra, ha-
btelek, hanem az egyes házakra is elfogadtatnak. Költség-
folyó azok egy részére is elfogadtatnak. Költség-
svári mintákat, melyek sajátkezüleg töltendő ki
eg hivatalban 1 koronás bélyeggel ellátva csatolan-
gyalás az ajánlathoz — kívánatra rendelkezésre
tnak. Az épületek nyers anyaga természet-
zon fog vállalkozóknak átadatni.
A nagyméltósági földmívelésügyi m. kir.
szter ur fenntartja magának azon jogot, hogy
nyújtott ajánlatok közül, az ajánlati összegre
tekintet nélkül szabadon választhasson.
Szegesvár, 1902. május hó 28-án.

A segesvári m. kir. állattenyésztési
kerületi felügyelőség.

A Richter-féle LINIMENTUM CAPS. COMP. Horgony-Pain-Expeller

egy régi kipróbált háziszser, a mely már több
mint 33 év óta megbízható bedörzsölésül al-
kalmaztatik köszvények, csúznál és meghúléseknél.

Intés. Silányabb utánzatok miatt bevásár-
laskor óvatossá legyünk és csakis
eredeti üvegeket dobozokban a „Horgony”
védjeggyel és a „Richter” cégjegyzéssel
fogadjunk el. — 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban
a legtöbb gyógyszerertárban kapható. Főraktár:
Török József, gyógyszerész
Budapesten.

Richter F. Ad. és társa,
csász. és kir. udvari szállítók.
Rudolstadt.

Raktár: Nagysolymosi Konez Ármán gyógy-
szertára Székely-Udvarhelyt. 20—29

Képes-levelezőlapok

legnagyobb választékban
a „Sékely-Udvarhely” kiadóhivatalában
kaphatók.

Kádár üzletemet

van szerencsém a n. é. közönség szíves fi-
gyelmébe ajánlani. Raktáron tartok *boros-
hordókat, fenyőkádákat, esebrekét,
kártyákat és dézsákat.* Elvállalok gyári,
raktár- és pinceberendezéseket pontos és
szolid kivitelben. Javításokat gyorsan és ol-
csón teljesítek. Hordók hitelesítését elvállalom.

Gergely-féle sósfürdőt

kibéreltem s a legpontosabb kiszolgálás mel-
lett minden nap meleg fürdővel szol-
gálok. Szíves pártfogást kérve, vagyok kész
szolgáltatni: *Magyar István,* kádár-
mester és fürdőbérő. 1—25

DERZSI ÁRPÁD

épület- és
diszmu
bádogos

Székely-Udvarhelyt

(Szombathelyi-utca, a kerületi betegsegélyző pénz-
tár mellett), elvállal minden e szakmába vágó
munkákat, u. m. *torony- és házfedést,
ócska fedelek kijavítását. Raktáron tart*
*mindenféle konyha eszközöket, házi szükség-
leteket, kertészeti cikkeket és fürdőkáda-
kat.* Vidéki megrendeléseket lelkiismeretes pon-
tossággal teljesít. — *Költségvetéseket díjtala-
nul elkészít.* 1—26.

Sz. 4058—902. szb.

Pályázati hirdetmény.

Udvarhelyvármegye etédi körjegyző mellé
rendszeresített segédjegyzői állás, lemondás foly-
tán üresedésbe jött, melyre pályázatot hirdetek.

Felhivom mindazokat, kik ezen 300 korona
évi fizetéssel javadalmazott segédjegyzői állást el-
nyerni óhajtják, szabályszerűen felszerelt pályá-
zati kérésüket folyó évi június hó 25-éig hozzá-
mánnál bizonyosabban nyújtsák be, minthogy a ké-
sőbb beérkező pályázati kéréseket figyelembe venni
nem fogom.

Székely-Keresztur, 1902. évi május hó 23-án

GÁLFFY,
főszolgabíró.

A Székelyföld központi fogműterme.

Tulajdonos: FODOR L. LAJOS.

Székely-Udvarhelyt (Kossuth-utca
Balassy-ház).

Teljes tisztelettel értesitem a m. t. közön-
séget, hogy budapesti fogműtermemet Székely-
Udvarhelyre, a Székelyföld központjára áthelyez-
tem s azt megnyitottam.

Készítek: *arany hidalásokat, csapfogakat,
fogakat, fogsorokat* valódi amerikai fogakból
szájpadlás nélkül, légnyomásra — saját rend-
szerem szerint. Kiegészítek: *hiányos állcon-
tokat és arra műfogakat helyezek,* szóval min-
den e szakba tartozó műveleteket felelősség mel-
lett teljesítek.

A m. t. közönségnek már volt alkalma meggyőződni, hogy működése-
mben kellő szakértelem és odaadó lelkiismeret vezérel s hogy nagybecsű bizalmával
visszaélnem fogok. Ez bátorított fel arra is, hogy állandó lakásomat ide helyez-
zem s — szükség esetén — mindig közvetlen szolgálatára lehessek a nagyközön-
ségnek.

Műveletemért 10 évig kezeskedem s az esetleg előfordulható javítá-
sokat díjmentesen teljesítem. Szegényeknek ingyen nyujtok segítséget.
Található vagyok ünnepnapokon is d. e. 9—12-ig, d. u. 3—6-ig.
Szíves bizalmukat kérve, vagyok és maradok

kiváló tisztelettel:
Fodor L. Lajos,

a Székelyföld központi fogműtermének
tulajdonosa.

Fogak darabonként 4 koronától feljebb.

Az „Oroszlánhoz” Székely-Udvarhelyt.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy a
helyi piacon egy a mai kor igényeinek megfelelő

FÜSZERKERESKEDÉST

nyitottam. A fűszerszakmába vágó összes áruk, a legkitünőbb minőségű
aradi lisztek minden számban.

Finomított cukor, kávé, rizs, kásák, mindennemű gazdasági- és
veteménymagvak, államilag olmozott arankamentes lóhere-, luczerna-, oben-
dori répamagvak. Az idény beáltával zöld főzelékek, u. m.: saláta, karfiol,
zöld-bab stb., stb. a legolcsóbb napi áron.

A nagyérdemű közönség becses pártfogását kérve, vagyok
kitünő tisztelettel:

SZABADY JÁNOS.

6—12

Kitünő minőségű áru a jelszavam.

Eladó vagy kiadó.

Szabó Albert kir. közjegyző
ur háza eladó, vagy f. év szeptember 1-től kiadó. 1-3

Egészen új!

A mai kor igényeinek megfelelő fűszer- és vegyesáru cikkekhez való berendezés a Theil-féle üzletből **eladó**. — Bármikor megtekinthető: **Szentpétery Gergely** tulajdonosnál Székely-Udvarhelyt. 2-0

Hazai ipar! Szolid munka! Olcsó ár!

ALBERT PÉTER

kovács-mester

Székely-Udvarhely Kosuth-utca 74.

Allandó raktárt tart
legjobban elkészített és legkülönbözőbb
kivitelű modern

KOCSIKBÓL.

Használt kocsikat becserél, vagy
kijavít a legpontosabban, szolid ki-
vitelben és olcsó árak mellett.

„KEGYELET”

disztemetkezési intézet
Székely-Udvarhelyt, a Főtéren,

Barcsay Károly

divatüzletével egybekötve.

Temetkezéseket úgy helyben, mint
vidéken legpontosabban, a legegyszerűbb-
től a legdiszesebb kivitelig eszközöl.

Templomok, kápolnák és termek,
sőt egész udvarok gyászbavonását is el-
vállalja. Hullákat exhumáltat s bárholnan
elszállítat. Raktárt tart fa- és érc-
koporsókból, szemfedelekből, párnák-, sza-
lagok- és egyéb gyászkelekből min-
dig nagy választékkal. Új gyászkecsik
fényes felszerelésekkel, testörök s az
összes temetési személyzet ruházata tel-
jesen magyar. Főelve: olcsó és pontos
kiszolgálás. 17-52

Obendorf répamag és angol perjefümag.

Mélyen tisztelt háziasszony!

Bátorkodom becses tudomására hozni, hogy
az elismert legjobb minőségű

aradi liszttekből

állandó nagy raktárt tartok, valamint a fűszerszakmában
vágó összes áruk nagy választékban vannak raktáron,
ugyszintén mindennemű gazdasági- és veteménymagvak a
legolcsóbb árak szerint számíttatnak.

A nagyérdemű közönség pártfogását kérve, vagyok
teljes tisztelettel:

Tibád Ignác.

Szolid és pontos kiszolgálás.

Egyedül valódi angol
Thierry A. gyógyszerész BALZSAMA.

Egészségügyi hatáság által megvizsgálva és ajánlva.

Az üvegek felszerelése a keresk. törvény mintavédelme alatt áll.

Allein echtes Balsam
aus der Schweiz-Apotheken
A. Thierry in Vico
bei Rohitsch-Sauerbrunn.

E balzsam belsőleg és külsőleg használható. Ez: 1. Utólérhetetlen
hatású gyógyszer a tüdőnek, a mellnek minden kóros állapotokban, enyhíti
a hurutot, csillapítja a váladékot, véget vet a fájdalmas köhögésnek s kigy-
gyítja a legrégibb bajokat. 2. Kitűnő hatása van a torokgyulladás, rekedtség
és a többi torokbajoknál. 3. Alaposan elűzi a lázakat. 4. Meglepően gyó-
gyítja a gyomor- s a bél-betegségeket és szaggatásokat a testben. 5. Szeliden
mozdítja elő a székélést s a vér tisztulását, megtisztítja a veséket, meg-
szabadít a buskomorságtól s a hypocondriától, javítja az átvégyat s az
emésztést. 6. Nagyszerű szolgálatokat tesz fogfájáskor, odvasfogaknál és száj-
rothadásoknál általában minden fog- és szájbajoknál, megszünteti a fel-
bűfögést, a szájaknak s a gyomornak bűzét. 7. Külsőleg csodálatos gyógy-
hatással bír a sebekre, új és régi forradásokra, orbáncz kiütést, varak,
megfagyott s megégett tagokra ruh, fekély s bőrduzzadás és repedés stb.
esetében megszünteti a fejfájást, zugást, szaggatást, köszvényt, fül-fájdalmat
stb. Ügyeljünk mindig pontosan az itt látható zöld apácza védjegyre. Hami-
nokban Ausztria-Magyarország minden postaállomására bérmentve 12 kis vagy 6 dupla üveg
4 korona. Bosznia és Hercegovina részére 4 korona 40 fillér. Kevesebb nem küldetik széjjel
Szétküldés csak előrefizetés vagy előleg küldése mellett.

Miért szenved ön? holott minden féle és fajta, még oly régi sebre biztos gyógyulást talál és
majdnem mindig elkerüli a fájdalmas és veszélyes operálást valamint amputálást

Thierry A. gyógyszerész egyedül valódi Centifolia-kenőcs

használatánál, rendkívül jó hatású, a sebek gyógyulásánál valamint a fájdalmak enyhítésénél
utólérhetetlen. A valódi centifolium kenőcs alkalmazható: A gyermekágyasok rossz természetű
mellbajainál, szoptatók mellkeményedése, a tej elapadásának, az orbáncznak eseteiben, to-
vábbá mindenféle régi sérvek, láb- és csontnyílások, sebek, folyások, dagadt lábak s csont-
evesedéseknél, vágás, szurás, lövés és ütés által előidézett sebeknél; az idegen testek, pl.:
üveg, szálka, homok, tövis, serét stb. eltávolításánál; mindenféle daganat, kinővés, képződmény,
karbunkulus és ráknál; végre pokolvar, körömféreg, körömgüles, a lábna járásközben tör-
tént kisebesülése, fagyás és égetés okozta sebek, a betegek és gyermekek fekvés általi ki-
sebesülése, torokdaganat, meggyült vér, fülzugás stb., stb. eseteiben. — A szállítás kizárólag
az összeg előre küldése mellett eszközöltetik. Két tévely csomagolással, postai szállítási díjjal
együtt 3 korona 60 fillér. Számos eredeti bizonyítvány rendelkezésre áll. Arra kérek minden-
be van-e a fenti védjegyem és czégem: **Thierry (Adolf) Limited** gyógytára az „Orangyal
Pregradában, égetve.

Ezen gyógyhatásukban fölülmulhatlan két szer nemesak a romlásnak nincs kitéve,
sőt ellenkezőleg, minél régibb, annál értékesebb és hathatósabb, nem árt sem a fagy, sem a
forróság, tehát minden évszakban használható. Majdnem minden esetben segitenek és ered-
ményteljessé válnak, legalább az orvos érkezétségéig, természetesen nem szabad hamisítványokat vagy
haszontalanul dobják ki, hanem mindig ezen rég kipróbált olcsó és megbízható, emellett tel-
jesen ártalmatlan, világhírű szereket kell használni, melyeknek minden családban az eshető-
ségre készenlétben kellene lenni. Hol olyant nem kapunk, mely a valódiság minden jelét
maga viseli, rendeljük meg egyszerűen direkte és czimezzük:

Thierry (Adolf) Limited „Orangyal-gyógytár” Pregrada Rohitsch-Sauerbrunn
mellett. Központi raktár Budapest Török F. gyógytárban, Zágrábban Mittelbach S. gyógy-
tárban és Bécsben Hradý L. gyógytárban.